

Indult BETSBÖL Szombaton 30. Jún. 1787.

A Nagy JÓSEF' Birodalmából.

Ugy a' mi F. Urunk és Atyánk az előre el-inté-
 zett időre mind eddig-is haza nem érkezett, an-
 nak az ő kedves frigyelle II-dik Katharina az oka;
 ki az ő kedves Gróf Falkenstáinnyát arra beszélette
 vala, hogy vele edgyütt Krimianak belső szegeleteit
 meg-járják, mellyet mind ketten meg-is tselekedének.
 Már most a' F. Monárkha Magyar Országban keresz-
 tül, hól már régtől-fogva minden meg-álló helyen
 80 lovak várják készen, jön vissza Bétsbe, és a'
 tegnap előtt vett tudósítások szerént, ezen ajtónk kü-
 szöbén álló hónapnak 7-dikén meg-fog érkezni; de
 csak alig, ha edgynehány napok után megint a' maga-
 lakó Várofsából el-nem távozánd; mivel Ferentz Fő-
 Hertzeg a' következő hónapnak elején, a' Fsch

Országban tartandó Táborig próbának fzeamlélésére Prágába indulandó; hól a' F. Monárkha-is jelen léfzen — mert — és a' közönséges hírek szerént edgy-nehány Regimentek Belgium-felé menendők a' belső tsendelleget prédikállani — a' 7 edgyütt tziwodó tartományoknak é, vagy a' nyakas A. Belgiumbélieknek é; még azt nekünk tudunkra nem adták; de kéttség kívül 2 része lesz a' letzkének, a' minthogy a' békeflég prédikállói is 2 félek: mert edgy Kurir képi-ben Párisban járt Pruszus Hadi-Tiszt azt a' közönséges hírt erősíti, hogy 10 ezer fegyveres Pruszusok már parantsolatot vettenek légyen a' minden órán lejendő indulásra: a' tenger tsatornájában fekszik az Ánglus hajós-fereg; kik mind ezen belső zenebonát szomjúhozó vizkorságban finlödőknek orvoslásokra készülvén; most válik-el, mitsoda eszközhöz fognyálni a' közben járó Frantzia politica. — A' F. Udvari Magyar Kancelláriáról a' F. Helytartó Tanátszékre Budára küldött F. K. rendelés által minden processióval esni szokott bútsújárások keményen megtiltattanak. — Ha a' lehettségest a' lehetlentől megkülömböztetni nem tudnók, a' mi F. Monárkhánknek mostani úttjáról olyakat írhatnánk, mellyek a' mi érd. Olvasóinkat bámulásra indíttanak. Prágában közönséges hír, hogy a' F. Római Tsászár a' Török Tsászártól a' maga Táboráboz hívatvatván, Generál G. Kinszkivel edgyütt el is ment légyen, és mind a' két Monárkha edgy mást baráttságoson fogadván, az egész Török Tábor különös tiszteletet teve JÓSEFNEK. Hól volt ezen edgyüve-jövés? Némellyek azt mondják, *Otzakovnál*, mások erősítik *Peránál*.*) — A' Béts-be

*) Ez az Országok Abrázlattyan (Mappa) hirtelen nagy szökés vólna.

be jövendő Toskánai 4 Hertzeg fiak' számára a' szobák már szinte el-készülnek. Mindeniknek ezek között 3 szobája lesz, edgy tanuló, edgy alvó, és a' harmadik ahol a' Kamardiner lesz. A' *Vürtembergi* Ersébet Hertzeg-afszonynak lakó alkalmatosága benn a' F. Ts. és K. Udvarban a' második Kontignátzióban a' leg-újmodibb és drágább házi eszközökkel és tisztaságokkal már el-készítettett; azonban nem reméljük, hogy a' jövő új-éztendőig a' házassági öszvekeles meg-légyen. — Hertzeg *Dietrikstáinnak* Leányát Hertzeg *Liktenstáinnak* edgyik Fia veszi magának Feleségül. — Itt Bétsben annyi a' szolgálatot kereső ember, hogy nem régiben a' Fő Harmintzadon esett üres hivatalnak el-nyerésére 4000 személlyek jelentették magokat instántziával. A' szántást, vetést senki sem instalja, 's még-is minyájan kenyeret akarunk enni. — Bétsben a' *Kolmark* nevezetű útszában edgy réz metszésről nyomtatott képes Táblát láthatni üveg alatt, mellynek németül e' van felibe írva: Az EMSI GYÜLÉS, és a' mellyen a' Pápa JOSEF Tsászárral szemben lévén rajzólva, az elsőnek e' van írva alája: *Primas Ecclesiae* (az Ekklésia' Feje); a' másíknak: *Advocatus Ecclesiae* (az Ekklésia' Prokátora). Ugyan azon Táblán edgy asztal mellett ülnek, 3 viola-szín köntösben és edgy világos veres Papi köntösben öltözött fő Papok, kiknek edgy edgy könyv ki vagyon előttök az asztalon nyítva. Az elsőben azt lehet olvasni: *Concilium Constantiense*; (a' Konstantziai Gyűlés) a' másodikban: *Decreta Basileensia*; (a' Basilliai végezések) a' harmadikban: *Ad Episcopos Germaniae* (a' Német Országi Püspökökhöz. A' Pádimentomon 5 tzedulák vagynak el-hányva, mellyen deákül ezek vagynak írva: *Reservationes Curiae Romanae* (a' Római Udvarnak fen hagyott dolgai) 2)

Hildebrandi Dictatus; 3) *Resignationes in favorem*; 4) *Clausula in temporalibus*; 5) *Exemptiones*. Ezen ábrázoló táblának edgyik felén 2 posta kotsi áll; az a' edgyikbe edgy fiettető nagy Pap hág-fel, és már fel-is tette edgyik lábát a' kotsi kengyelbe; a' máfikből pedig ki-dugta ugyan edgy nagy rangú Pap a' fejét és ki-akar szállani; de 2 Pap a' földről fel-fogott kezekkel láttatnak kérni, hogy az Istenért ne tselekedje. A' rajzolónak, noha még eddig ezen munkájában el-rejtett gondolatait utól nem érhattuk-is; mindazáltal ezen ábrázat minden ott el-menő fokaságot a' maga nézésére meg-állít, és ezen rajzolványnak színekkel ki-festve edgy forint az árra. — Edgy Vürtembergi *Mester*, ki már edgynehány esztendőktől fogva Bétsben mulatoz, edgy könyvet ada, kéz-írásban, nem régiben a' Bétsi (*Censurára*) rostába; melly egészfzen a' S. János mennyei-jelenésein fundáltatik, és az egész keresztyénségről való ítéletet magában foglalja. Az író, edgy különben nem egészfzen üres fő, arra az erőtlen képzelődésekre vetemedett, melly szerént azt erősíti, hogy ő különösön az Istentől vagyon rendeltetve, ezen titkoknak tökéletes meg-magyarázásokra, és ezen világosító könyvnek írására; de fájdalom!! — alig vetteték a' könyv-rostába; már az ő fontos igazságai konkoly képiben mind kereszttül hulván, ez iraték könyve' homlokára: *non meretur typum*; mellyen az író annál jobban meg-szomorodék, mennél nagyobb világi boldogságát helyhezteté ezen mennyei tudományban. — Az egész munkában a' Pápához és a' Vürtembergi Konsistoriumhoz küldött levelek valának leg-nevezetesebbek. Ezen íróról azt vették észre némelly tudósok, hogy a' füle edgy pitzinnyel nagyobbatska, mint más íróknak, és hogy

ló-fzükiben alkalmasint bé-lehetne rajta nyargalni Jé-
rusálembe. — A' mondatik, hogy a' Nemes Ma-
gyar Királyi Testörzök fergében minden órán edgy
nagy változás és Tifztségbéli fellyebbvitel (promo-
tio) lészzen. —

Külföldi Tudósítások.

Azok az útasok, kik a' Kerfonésusi Diétából vízf-
sza-felé jövegetnek, II-dik Katharinának, és Gróf
Falkenstáinnak ezen úttyokban esett jeles tseleke-
deteik között következő történetet-is említtenek: a'
Kerfonba való bé-menetel alkalmatosságával kéntele-
nítették a' Gróf edgykor edgy nyomorúlt faluban
szálni, hól a' természet szerént nőtt Adám fiai kö-
zött semmi ágy sem találtatván, tsak tsupa szalmán
hálának, és még-is reggelre kelve 10 aranyat nye-
re a' paraszt afzszony ezen nagy Gróftól ajándék-
ba, mellynek el-vételére tsak alig vehetik vala reá,
ezt mondván: ha a' körül lévő Helységbéliek meg-
találják hallani, hogy néki olly fok kintse vagyon,
az ő élete szüntelenül veszedelemben fogna forogni.
Azt el-halgatom, hogy edgykor ezen nagy vendé-
geknek hajójok a' szélveszek miatt edgy puszta par-
ton maradván 's a' fel-tett tzelra nem érkezhetvén,
tsak azt ettenek, a' mit magok főzhettenek. — A'
Kerfonésusba való bé-menetel alkalmatosságával a' Vá-
ros kapuja mellett minden más Fejedelmi pompán
kívül napkelet felől edgy gyözedelmi pompa kapú
készítettett vala, melly ezen szókat jelentő arany-
betűs görög igékkal botsátá keresztül magán a' Tsá-
szárnét: Monárkhánk! Ezen kapú noha nem Pá-
ros szigetbéli Márványból készült is; de útat
nyít néked oda. — Különös parantsolat vala itten
arról, hogy a' Tsászárnénak senki, hanemha ma-

ga kérné, instántziát bé-adni meg-ne próbálja; és hogy senki semmi külső Országbelieknek levelet írni, vagy azoktól venni ne mérészellyen; mert levele fel-fzakasztatik, és úgy szolgáltatik kezéhez. — Valamint a' F. Tsászárné a' JÓSEF jobbágyait; úgy a' F. Tsászár a' Katharina magával lévő embereit gazdagon meg-ajándékozták. —

Edgy Európai bölts Polgárnak mind a' pénz, mind az életre tartozó dolgok' közönséges szükségéről írt gondolkozásai: „Az Európai Státusok edgyik végső veszedelemből a' másikba estenek. Ezelőtt 300 esztendővel csak a' föld-mivelésére adván magokat, a' tudományokat és mesterségeket el-mulatták; mi ellenben a' máj időben csak a' tudományok és mesterségek mívelésében szorgalmatoskodván, meg-vetjük a' föld-mivelést. Még edgy Európai fő ember sem tudta azon arany közép utat ki-találni, mellyszerént a' mesterségek és tudományok' mívelése a' föld-miveléssel hasznoson és böldogúl álhasson, minden uton módon azon vagynak, hogy a' mesterségek műhelyét mennél jobb lábra állítsák, azonban a' föld-mivelések úgy el-nyomtattatnak, hogy a' mesterségek mindenkor virágzóbbak egész Európában, mint a' föld mívelés: ugyan ezen okból 2 féle pestis jött bé a' Státusokba: Első: a' közönséges pénz nem léte. Mindfelé oltsódnak a' mesterség és tudománybéli dolgok, ellenben az életre leg-szükségesebb természet ajándékai drágódnak; úgy annyira, hogy többnyire az embereknek mindenféle szép köntöflök nagy faragott kövekből épült házaik vagynak, 's nints kenyerék. Miért van ez? miért? azért, mert az Urak, hogy a' Fábrikánfokat gazdagíthassák, a' föld-mivelőket szegényekké tegyék; csak a' mesterséget dítserik, jutalmaztatják, a' természetet meg-vetik; mert minden

den csak Mesterember, fábrikáns, Katona, Pap, Tisztviselő kíván lenni, a' földet edgyik sem akarja művelni. Oh Monárkhák! Fejedelmek! Mindenik közzületek annyi Grófot, Bárót, Nemes embert, Ministert tehet, valamennyi jobbágyatok vagyon; de minyájan sem vagytok alkalmasok arra, hogy csak edgy valóságos tudós főt-is elé vegyetek. — A' ki jól akar uralkodni, jól kell annak a' számvetés mesterségét tudni; mert ez a' Státus tudományának veleje, és ez a' tudomány hibázik mindenütt. Az egész világ gazdagságának a' föld-mívelés a' közép-pontya, minden Státus épületének a' föld-mívelő a' fundamentom köve. En az én ítéletem szerént, minden 100 föld-mívelőre csak edgy nemes embert, edgy Papot, 1 Katonát, 1 Tudóst vagy Tiszttséget viselőt, 1 szabót, 1 Tsizmadiát 's t. számlállok, noha 20 esik 100-ra. Tsuda-é hát, hogy ezen meg-világosodott időben az Európaik a' szükségről panaszkodnak? — Minden Nemzetek a' pénz után halnak, 's még-is a' pénz szükségéről panaszkodnak. A' fok kereskedés módja a' másokat ki-rekesztő veszedelmes Privilegiumokat szülte; csak a' Privilegistanak van pénze, fok 100 hozzá hasonlók szükölködnek. — Akartak-é Fejedelmek és Státusok boldogokká lenni? légyen elsőben-is a' szántó vető betsületben közöttetek; 2-szor minden másokat ki-rekesztő Privilegyiumokat égesse-tek-meg: e' léssen a' ti nemzeti gazdagságtok; melly többet fog-használni néktek, mint minden jelen-való mesterséges kereskedéstek.

A. Belgium. A' Brabántziából jött levelek erősítik, hogy itten a' belső tsendellég' meg-zavarása csaknem olyan közönséges hazabéli romlásokat és veszedelmeket szülendő, mint az edgyütt veszekedő 7 szomszéd Tartományok' maszlagos állapottya; mintla-

zonákkal az elsőnek le-tsendesítése sokkal könnyebb, mint a' másodiknak; mivel ezeknek észre hozásokra csak edgynehány ezer gyakorlott fegyveres nép, és némelly Barátoknak (kik még imitt amott a' népnek fejében lappanganak) ki-írtások szükséges: kiváltképpen, ha az efféle dolgokban magát belé-elegyíteni szokott Frantzia Udvar részrekre hajló nem lesz. A' leg-nagyobban buzgó fazék-is tsendefedik, mihelyt edgy konyha-kalánt dugnak beléje: hátha még hidegvizet öntenek belé? ez-is kitsiny tsupor még a' fővés meg-állítáására; noha — Edgy más levélből olvasuk, hogy Brükszelben olyan készülétek tétetnek, mellyeknek tekintetek veszedelmet képzelnék. — A' Hollandiai hammuban lappangó tűz már annyira fellobbant, hogy a' seregenként járó prédáló és edgy-mást ölö hazafiak, és ezeknek 'Sóldjokról imitt amott le-mondott katonáik miatt fenki a' maga java és élete felől bátorságos nem lévén, már a' nagyobbatska emberek a' magok Kapitálislokat költöztetik Angliába, a' bátorságos meg-maradás végett. Az Istennek leg-nagyobb ostroma a' Hazafiak közt uralkodó egyenetlenség, a' belső zenebona. — A' Nagy Britanniai és az Urániai Ház között (mindenek úgy itélnek) edgy házassági szövetség készül; melly ha igaz, a' szomszédjában a' Hollandiai Helytartó Hertzegnek a' maszlagos hazafiak ellen-való kemény óltalom. A' fok belső és külső zenebona; a' Frantzia segítség drága keresése; a' zenebona miatt jó móddal nem folytathatott kereskedés úgy ki-fejte már a' Hollándusok kintses kamaráját, hogy ezek már most igen keveset mozdithatnak, mihelyt a' Márs törvényes Táblájára húzatnak. —